

Naar een
zomercollege

Gouden tijd voor de
Heilig Hartbeeldindustrie

Spanten geplaatst op
grensperron Baarle

▲ *Heilig Hartbeeld in Boekel uit 1925 van Van Bokhoven en Jonkers.*

Inhoud

Workshops privacywetgeving	4
Bijeenkomst van de Raad van Aangeslotenen	6
Veel belangstelling voor Brabantse Heemdagen 2018	7
Naar een zomercollege op kosten van Brabants Heem	8
De jaren zestig herleven in Gilze en Rijen	9
In Memoriam Rietje Dorenbosch-Meijer (1925-2018)	10
Knippenbergprijs 2018	12
West- en Oost-Brabant delen de Zachte G	13
Herinrichting heemschuur Teteringen	15
Het interbellum, een gouden tijd voor de Heilig Hartbeeldindustrie	16
Spanten geplaatst op grensperron Baarle	22
Schilderende huisarts in Geertruidenberg	28
De bewoners van toen	30
Texielverleden van Roosendaal	32
Het Sintunnis Woordenboek	33
Dagboek van een oorlogsverzetman	34
De mandenmakerij in de regio Vlijmen	36
Huizen en bewoners in fotoboek	38
Erfgoedlezingen over Noord-Brabant	39
Herinneringsbord Brabants Heem voor Kommanderij Gemert	41
Insignes voor Bart van de Wiel en Jan de Haan	42
Zilveren draaginsigne voor Bernard Ploegmakers	43
Heemkundekring neemt afscheid van Frans Abrahams	45
Draaginsigne voor Johan Rosenbrand	46
Twee keer zilver in Roosendaal	47
Lintjesregen	49
Agenda en jubilea	50
Colofon	51

Van vrijwilligers, voor vrijwilligers

Geachte lezer,

De datum van 25 mei kwam ineens heel dichtbij voor veel verenigingen. De nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) werd op die dag van kracht. Een regeling die de privacy van de burgers in de EU moet beschermen. Een regeling die ingewikkeld overkomt. Daarom kwamen de drie workshops over dit onderwerp van Brabants Heem zo goed van pas. Ikzelf was bij die in Lith aanwezig en werd toch wat gerustgesteld. Het is vooral zorgvuldig omgaan met (persoonlijke) gegevens en duidelijk zijn wat je er mee doet.

Het is de opdracht van Brabants Heem om op deze manier hulp te bieden. Zoals het ook de opdracht van Brabants Heem is om de aangesloten kringen over de meest uiteenlopende onderwerpen te informeren, van advies te voorzien en gelegenheid bieden om zich verder te bekwamen in het heemkunde-werk. De Raad van Aangeslotenen van mei was daar een goed voorbeeld van, maar ook de (financiële) steun die Brabants Heem biedt om de vier zomercolleges te volgen, die samen met Erfgoed Brabant zijn opgezet. U leest er alles over in deze uitgave van De Koerier. En over bijzondere andere onderwerpen, zoals de hausse in de productie van H. Hartbeelden van bijna een eeuw geleden of de spanten die herinneren aan het Bels Lijntje. Heemkundekringen laten zien hoe uiteenlopend activiteiten kunnen zijn. Allemaal vrijwilligerswerk van mensen die zich daarvoor inzetten. Dat kan zelfs koninklijke eer opleveren.

Veel leesplezier!

Zeeland, juni 2018
Tjeu van Ras
tjeuvanras@ziggo.nl

Reacties op deze uitgave zijn van harte welkom. De volgende uitgave komt uit in september 2018. Kopij dient uiterlijk maandag 27 augustus 2018 binnen te zijn.

Workshop AVG
in De Hoeve in Lith.

Workshops privacywetgeving

De Algemene Verordening Gegevensbescherming bezorgt heemkundekringen aardig wat werk. De nieuwe privacywetgeving vereist een zorgvuldige omgang met persoonlijke gegevens. In drie workshops hebben Christa van der Aa en Otte Strouken leden van de heemkundekringen uitvoerig bijgepraat over de nieuwe regels.

De vraag om toelichting leefde bij veel heemkundekringen. Dankzij de medewerking van de heemkundekringen in Schijndel, Lith en Steenberghe waren er snel locaties beschikbaar voor de workshops. Brabants Heem maakte al eerder gebruik van de deskundigheid van Christa van der Aa. Samen met bestuurslid Otte Strouken stelde zij de workshops samen. Met veel uitleg over de regelgeving en de vereisten uit de nieuwe wetgeving. De deelnemers kregen ook opdrachten uit te voeren.

Algemene Verordening Gegevens- bescherming

Privacy- reglement

Deelnemers aan de workshops hebben een heel pakket aan voorbeeldteksten meegekregen voor het opstellen van een privacyreglement, een verwerkerovereenkomst en voor de aanmeldformulieren voor nieuwe leden.

Op de website van Brabants Heem zijn deze documenten op te halen. Daar is ook de powerpointpresentatie in te zien, die bij de workshops is gebruikt.

Zie: www.brabantsheem.nl

Overleg
tijdens een van de
opdrachten van de
workshop in Lith.
(foto's Tjeu van Ras)

De Koerier wordt verzonden naar verenigingen instellingen en particulieren. Stichting Brabants Heem wordt geacht daarvoor toestemming te hebben gekregen bij de opgave. De adresgegevens worden zorgvuldig beheerd en niet aan derden beschikbaar gesteld of voor andere doeleinden gebruikt. Wie wil dat zijn/haar gegevens worden verwijderd kan daarvoor een bericht sturen naar: tjeuvanras@brabantsheem.nl

De bijeenkomst van de Raad van Aangeslotenen van Brabants Heem op 24 mei was een middag om kennis op te doen en om ervaringen uit te wisselen. ‘Samen digitaal’ was het thema en dat werd ruim geïnterpreteerd. Namens Erfgoed Brabant uitleg van de nieuwe website van Brabants Erfgoed en daarna vier workshops maakten deel uit van de middag in Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch. Dat werd afgesloten met een forumdiscussie (zie foto) waar de vertegenwoordigers van de heemkundekringen met de inleiders en de leiders van de workshops met elkaar verder konden praten. De nieuwe privacyregels en de auteursrechten waren daarbij de voornaamste onderwerpen. Het slot werd gevormd een korte formele vergadering van de Raad van Aangeslotenen. Daarin werd Kees van Kempen uit Udenhout bij acclamatie gekozen tot bestuurslid van de stichting Brabants Heem. (foto Tjeu van Ras)

Kennis en ervaringen uitwisselen

In 2018 verschijnt de Koerier vier keer. Als u iets in dit tijdschrift gepubliceerd wilt hebben, kunt u kopij opsturen of mailen. Houdt u zich wel aan de inleverdatum. Ongeveer drie weken na de inleverdata ligt het tijdschrift bij de kringen op de deurmat en wordt de digitale versie verzonden naar de secretariaten en op de website geplaatst.

Kopij sturen naar: tjeuvanras@ziggo.nl

De
Koerier

In 2018

De uiterste inleverdata voor de uitgaven in 2018 zijn:
maandag 27 augustus 2018 en maandag 12 november 2018

Veel belangstelling voor Brabantse Heemdagen 2018

De heemkundige kringen van Sint-Oedenrode, Erp, Veghel en Schijndel zijn op 2 en 3 augustus gastheer tijdens de 70e editie van de Brabantse Heemdagen. Het aantal aanmelding was groot, het maximum van 100 deelnemers is (bijna) gehaald.

Meierijstad biedt zoveel bezienswaardigheden

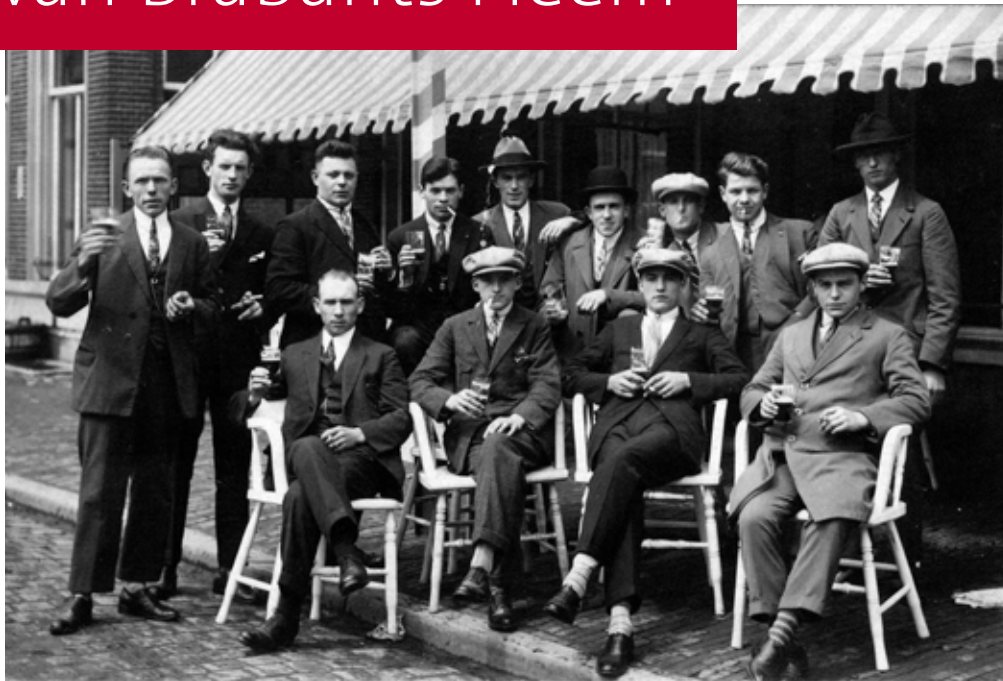
Op 1 januari 2017 zijn de gemeenten Sint-Oedenrode, Veghel en Schijndel met hun 13 dorpskernen gefuseerd tot de gemeente Meierijstad, met 80.000 inwoners een middelgrote stad en qua oppervlakte de grootste gemeente van de provincie Noord-Brabant.

Meierijstad biedt zoveel bezienswaardigheden dat de heemkundige kringen een selectie hebben moeten maken en de deelnemers dus een mooi en interessant programma kunnen bieden. Met o.a. een bezoek aan het historisch deel van Slot Dommelrode, kasteel Henkenshage, Sint Paulusgasthuis, Sint Martinuskerk en de Hervormde kerk met Knoptoren zijn de deelnemers de eerste dag verzekerd van een interessant programma in Sint-Oedenrode.

Veghel, Zijtaart en Schijndel

De tweede dag bezoeken ze in Veghel o.a. “fabriek: Cultuur Haven Veghel” en SIEMei waarna ze per fiets een bezoek brengen aan het voormalige klooster te Zijtaart. Na de middag voert de fietstocht naar Schijndel met o.a. een bezoek aan Museum Jan Heestershuis, Huize Lidwina en de Glazen Boerderij.

Naar een zomercollege op kosten van Brabants Heem

Brabants Heem en Erfgoed Brabant Academie organiseren deze zomer vier colleges over erfgoed in Brabant. Leden van heemkundekringen die zijn aangesloten bij Brabants Heem hebben gratis toegang. Opgave vooraf is wel verplicht.

De vier colleges sluiten aan bij de vier verhaallijnen van de provincie Noord-Brabant: innovatief, religieus, bestuurlijk en bevochten Brabant. Behalve een interessante lezing over het onderwerp krijgen deelnemers ook een rondleiding op de bijpassende locatie.

De zomercolleges worden op verschillende plaatsen gegeven. Op 4 juli is het in museumbrouwerij De Roos in Hilvarenbeek. Het onderwerp daar is Verloren Bieren en spreker is historicus

► *Vrolijke drinkers in Waalwijk.*

**Innovatief,
religieus,
bestuurlijk
en bevochten
Brabant**

Roel Mulder, auteur van 'Verloren bieren van Nederland'. Op 25 juli spreekt Leon van Liebergen in het Emmasuklooster in Velp (bij Grave) over de refugiekloosters. Van Liebergen is oud-directeur/conservator van het Museum voor Religieuze Kunst in Uden. In het Smokkelmuseum in Budel is 16 augustus het zomercollege met als onderwerp Smokkelen. Grondlegger Toon van Cranenbroek van het museum verzorgt de lezing. Het Beleg van Breda is op 4 september het thema in het Kasteel van Breda. Promovendus Paul Hulsboom is daar de spreker.

Er zijn per college een maximum aantal plekken beschikbaar. Aanmelden kan via info@erfgoedbrabant.nl. Vermeld welk(e) college(s) u wilt bijwonen, uw naam, postadres en eventueel uw instelling. De colleges worden gegeven van 19.30 tot 21.30 uur. Leden van een heemkundekring hebben gratis toegang. Geef dit aan bij de aanmelding. Meer informatie op: www.erfgoedbrabant.nl

De jaren zestig herleven in Gilze en Rijen

'De jaren zestig' heet de nieuw ingerichte tentoonstelling die in Gilze en Rijen bij Heemkring Molenheide te zien is.

► *Platenspeler uit de jaren '60 (foto collectie heemkring Molenheide).*

Foto's en muziek op de oude platenspeler roepen herinneringen op aan de Flower-Powertijd. Maar ook materialen als kleding, serviezen en babyartikelen ontbreken niet, net als een schoolhoek, een keuken en winkelmateriaal uit die tijd. Bezoekers kunnen gratis terecht in 't Oude Raadhuis, aan de Nieuwstraat 22 in Gilze om de sfeer van de jaren '60 weer eens te proeven.

De tentoonstelling is iedere eerste zondag van de maand, van 13.30 tot 16.30 uur te bezichtigen. Ook de heemtuin is dan open. Meer informatie op: www.heemkringmolenheide.nl

In Memoriam Rietje Dorenbosch-Meijer (1925-2018)

door Jac Biemans

Op Hemelvaartsdag 10 mei 2018 overleed in haar geboorteplaats 's-Hertogenbosch op 93-jarige leeftijd Rietje Dorenbosch-Meijer. Jarenlang nam zij deel aan de 'Heemkampen' van Brabants Heem, en maakte zij deel uit van de Voorbereidingscommissie Brabantse Heemdagen.

Rietje leerde ik in 1984 kennen bij zo'n heemkamp, dat toen in Den Dungen was. Zij nam toen al jaren deel, voor mij was het de eerste keer. Met haar elegante, en vrolijke uitstraling en altijd een groen hoedje was zij een opvallende deelneemster. Eerst op de fiets en toen dat moeilijker werd met het klimmen der jaren, in de auto van de heer Van Beek uit Eindhoven. Zo heb ik als jongste aanwezige jarenlang de nacht doorgebracht met een van de oudsten. Korte nachten, want Rietje was vanaf een uur of zes 's morgens al weer druk in de weer met haar krulspelden en andere frutsels.

Brabantse liederen

Opvallend was zij zeker ook omdat zij altijd het voortouw nam in het zingen van Brabantse liederen uit de liedbundel 'De Brembos'. Zo zorgde zij, in navolging en als een soort morele opvolging van haar zwager, de bekende heemkundige Piet Dorenbosch, voor het declameren van de 'Brabantse Salamander'. Dat was een wat studentikoze voordracht die een opbouw vormde tot het nuttigen van een heerlijke borrel (Pompiers zijt gij klaar? Waar is de brand?). Een voordracht die steevast eindigde met het door haar op niet mis te verstane wijze ingezette 'Ja dat voelen wij, ja dat voelen wij aan ons

Heemkamp

Ja dat voelen wij aan ons Brabants hartje

Brabants hartje'. Hiermee had zij een vast rol op de kampen, die later Heemdagen werden genoemd. Zeldzaam en onvergetelijk!

In die organisatie was Rietje actief. Jarenlang maakte ze, waarschijnlijk vanwege haar eerdergenoemde rol, deel uit van de Voorbereidingscommissie Brabantse Heemdagen. Ik heb haar als voorzitter van die Commissie regelmatig vervoerd van haar flatje aan de Bossche Maassingel naar de bijeenkomsten ergens in de provincie. Rietje had altijd iets lekker bij zich voor mij, ze was gewoon heel erg hartelijk. En altijd positief en vrolijk. Fijn om mee om te gaan. Ook in de Commissie speelde ze haar eigen rol en drong ze aan op het gebruik en de heruitgave van de 'Brembos'. Volgens ons was zij tot haar 85ste lid van deze commissie!

Recycling

Rietje was, ik zei het al eerder, uiterst attent en zorgde jaarlijks voor bijzondere kerst- en nieuwjaarskaarten. Vaak met een klein cadeau zoals een beplakte doos met grote lucifers. Ik weet niet of het bewust was, maar ik kreeg zo eens een lucifersdoos terug met mijn eigen kerstkaartfoto van het jaar daarvoor, een winterfoto vanuit mijn eigen raam. En natuurlijk stuurde ze dat alles met een hergebruikte, met een nieuwe adreszijde beplakte enveloppe. Recycling avant, of misschien beter avec-la-lettre.

Avec-la-lettre

Rietje heeft een hoge leeftijd mogen bereiken en de laatste jaren werden wij bij elk kroonjaar als heemkundigen deelgenoot van die bijzondere momenten, 85, 90... Dat waren altijd fijne bijeenkomsten waar ze enorm genoot van de aanwezigheid van haar kinderen, kleinkinderen, familie, maar zeker ook van ons als heemvrienden. En wij waardeerden haar uitnodiging aan ons adres. Het gaf de speciale vriendschapsband aan die wij onderling hadden gekregen.

We zullen Rietje, altijd opgewekt en met jonge uitstraling, moeten missen. Maar die bijzondere herinneringen aan iemand die vrolijkheid, positivisme en vriendschap uitstraalde zullen wij met ons meedragen. Ja, dat voelen wij aan ons Brabants hartje!

Knippenbergprijs 2018

Nog tot 15 september is het mogelijk aanmeldingen in te sturen voor de Knippenbergprijs 2018. De bekendmaking van de winnaar is op 17 november in Oisterwijk. Thema is dit keer Volksdevotie.

De Stichting Knippenbergprijs – waarin de Stichting Brabants Heem, de Historische Vereniging Brabant, Erfgoed Brabant, het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland en de Leerstoel Cultuur in Brabant participeren – willen de Knippenbergprijs uitreiken aan het meest aansprekende, vernieuwende en publieksgerichte project waarin historische en/of actuele aspecten van volksdevotie worden vastgelegd, ontsloten, verrijkt en gedeeld.

In heemkundekringen, in musea en collecties, maar ook in erfgoedgemeenschappen als schuttersgilden en processie- en bedevaart-gezelschappen nemen uitingen van geloof, vroomheid, religiositeit en spiritualiteit een belangrijke plaats in. In alle tijden heeft de godsdienstzin van mensen zijn uitdrukking gevonden in allerlei kleine en grote praktijken die zich afspelen naast het spirituele en rituele leven in de officiële kerken, synagogen en moskeeën. Deze praktijken worden samen aangeduid als volksdevotie. Centraal staan immateriële handelingen, gebruiken en tradities, maar daarin spelen voorwerpen (beelden, prentjes, bidsnoeren, medailles, kaarsen, enzovoort) een grote rol.

Personen, groepen, verenigingen en instellingen zetten zich in voor het in stand houden van die gebruiken of het verzamelen, documenteren en ontsluiten van de bijbehorende objecten. Op allerlei innovatieve manieren worden traditionele uitingen van volksdevotie onder de aandacht gebracht: via websites, in een verbinding met toerisme en recreatie of met het onderwijs, in tentoonstellingen en evenementen.

Het thema van de Knippenbergprijs 2018 sluit aan bij het thema van de maand november van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed: Religieus verleden

Voor meer informatie: www.knippenbergpenning.nl ■

Volksdevotie

*Tot 15 september
aanmeldingen in sturen
voor de Knippenbergprijs
2018.*

West- en Oost- Brabant delen de Zachte G

▲ *Felicities van
gedeputeerde
Henri Swinkels voor
Adri Hoppenbrouwers
en Mientje Wever.
(foto Frans van den
Bogaard)*

door Jan Luysterburg

Het duurde tot na tien uur in de avond, maar toen maakte juryvoorzitter Jos Swanenberg dan toch een einde aan de inmiddels bijna ondraaglijke spanning in de Podiumzaal van CHV Noordkade in Veghel. Hij maakte bekend dat dit jaar de tweejaarlijkse provinciale dialectprijs de Zachte G twee winnaressen kent: Adri Hoppenbrouwers, afkomstig uit Zundert en woonachtig in Rucphen en Mientje Wever uit Boxmeer.

Het publiek had toen al een lange, maar zeker niet onaangename, zit achter de rug. Een vlotte presentatie, muziek, toneel, humor en een vertelling maakten daar deel van uit. Henri Swinkels, gedeputeerde van Leefbaarheid en Cultuur van de provincie Noord-Brabant presenteerde samen met Menno ▶

Roosendaal, wethouder van Werk, Jeugd en Cultuur van de gemeente Meierijstad een 'politieke bingo'. Er volgde nog een kort promotiefilmpje van Meierijstad. En toen, eindelijk, maakte Jos Swanenberg bij het publiek en vooral bij de kandidaten een einde aan de spanning door het bekendmaken van de twee winnaressen.

Gelijkwaardig

Adri Hoppenbrouwers geniet in Noord-Brabant al vele jaren grote bekendheid en populariteit als zangeres, liedjesschrijfster, dichteres, verhalenvertelster en radiopresentatrice. Dit alles doet ze steeds in haar eigen Zundertse dialect.

Mientje Wever begon als dichteres en verhalenschrijfster, maar heeft daarnaast al vele jaren haar eigen lokale en regionale radioprogramma's, waarbij ze uitsluitend gebruik maakt van haar Boxmeerse dialect. Mientje organiseert bovendien ook de jaarlijkse Brabantse Kerstgedichtenwedstrijd.

Op de keper beschouwd zijn deze twee dames wat betreft de promotie van de Brabantse dialecten ongeveer gelijkwaardig aan elkaar. Het talrijke publiek was het dan ook roerend eens met de keuze van de jury.

Beide dames waren overigens zeer verrast door hun uitverkiezing. Zij wisten namelijk niet eens dat ze kandidaat waren voor de provinciale dialectprijs. Alle twee waren ze door vrienden en vriendinnen uitgenodigd om mee te gaan naar deze 'altijd leuke' avond. ■

Gelijkwaardig
aan elkaar

Zeer verrast

Herinrichting heemschuur Teteringen

De apotheek in de heemschuur van Teteringen. (foto collectie heekundekring Teterings Erfdeel)

De heemschuur in Teteringen heeft een metamorfose ondergaan. Door de vele artikelen die in verloop van tijd zijn ontvangen was het overzicht een beetje zoekgeraakt.

Er is eerst een plan gemaakt om daar verandering in te brengen. Een werkgroep is aan de slag gegaan om het te verwezenlijken. Allereerst is de "blokhut", waarbinnen het digitale gebeuren zich afspeelt, verplaatst naar het midden van de heemschuur. Dit gaf onmiddellijk een andere kijk op de ruimte. Bovendien bood het dak van het onderkomen de mogelijkheid om hierop de wat omvangrijke elementen neer te zetten.

De verschillende stijlkamers zijn op hun beurt opnieuw ingericht waardoor een betere uitstraling is verkregen. De heemschuur herbergt een keuken en woonkamer uit grootmoeders tijd, de oude apotheek, een kruidenierswinkel, een schooltje en de kruiswegstatie.

Woonkamer uit
grootmoeders
tijd

De gemeente Breda heeft gezorgd voor een mooie groenvoorziening rondom het terrein, geheel passend bij de heemschuur. ■

door Piet van Asseldonk

In de jaren tussen de twee wereldoorlogen, het interbellum, schoten in katholiek Nederland de Heilig Hartbeelden als paddenstoelen uit de grond. Brabant liet zich daarbij niet onbetuigd. Integendeel. In zowat elke stad en in elk dorp verrezen er in het publieke domein grote, monumentale Heilig Hartbeelden. Het hoogfeest van het Heilig Hart in de katholieke kerk wordt gevierd op de derde dinsdag na Pinksteren, meestal in juni dus. En dat is dan ook de maand van het Heilig Hart.

Het interbellum, een gouden tijd voor de Heilig Hartbeeldindustrie

De Heilig Hartbeeldindustrie, want zo kan je het gerust noemen, beleefde in met name de jaren tussen 1920 en 1930 gouden tijden. Religieuze beeldhouwers en ateliers uit Brabant, Limburg, België en Frankrijk kregen de beelden, ook al kostten die in hedendaags geld al vlug enkele tienduizenden euro's, niet aangesleept. Vanaf zo'n beetje 1965 raakten velen ervan echter in verval. Ze werden verwaarloosd, verhuisden naar achteraf plaatsen en raakten in vergetelheid. Wonderlijk genoeg is er op dit punt, sinds 2000, van een zekere kentering sprake. Weggestopte en verslonsde Heilig Hartbeelden die lange tijd 'beeldbepalend' waren voor stads- en dorpscentra worden tegenwoordig weer gerehabiliteerd; zelfs als ze geen (rijks)monumentale status hebben. Particulieren, onder wie veel heemkundigen, die voor het herstel en behoud van dit (katholieke) erfgoed de financiële hulp van gemeentebesturen inroepen, blijken steeds minder voor gesloten deuren te komen.

► Heilig Hartbeeld van Falise in Lith, 1927.

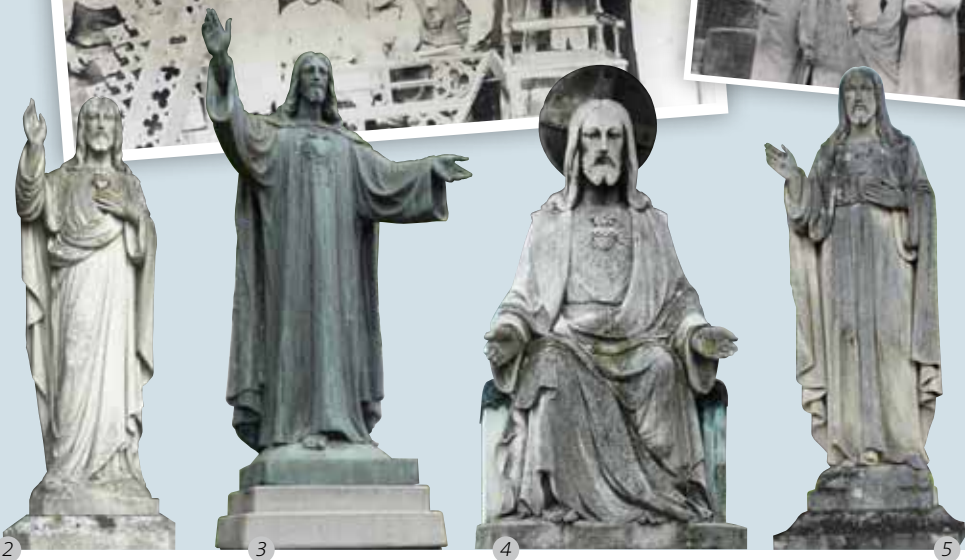
Rage

De Heilig Hartbeeldrage kwam niet uit de lucht vallen. Ook al zijn de Bijbelse grondslagen voor een verering van het "Heilig Hart van Christus" pover, toch hebben veel pausen die bevorderd. In 1856 bombardeerde Pius IX de derde dinsdag na Pinksteren (meestal valt die in juni) tot Heilig Hartdag. Belangrijk daarbij was de Franse mystica Margaretha Maria Alacocque (1647-1690). Zij werd in 1920 heilig verklaard. Dat was het sein voor een snel om zich heen grijpende Heilig Hartdevotie. Het kwam de kerk goed uit. De opkomst van het socialisme, dat verbetering van het lot van de arbeiders nastreefde, liet ook de katholieke werknemers niet onberoerd. Maar Het Vaticaan zag, vanwege het "goddeloze marxisme" dat de socialisten zouden aanhangen, in de arbeidersbeweging toch vooral een bedreiging van de kerkgemeenschap en de geloofstrouw. Daarom werd met kracht een liefdevolle, 'hartelijke' Christus gepropageerd die zijn leven gaf voor de redding van de mens en die naastenliefde als voornaamste gebod in zijn (heilig) hart had gesloten. In Brabant

nam de Bossche bisschop Mgr. Arnold Diepen (1860-1943) het voortouw. Hij opende tijdens zijn pontificaat om en nabij 150(!) nieuwe kerken en zegende aan de lopende band Heilig Hartbeelden in. De katholieken in

de generaliteitslanden (Brabant en Limburg) waren lange tijd tweederangs burgers, maar werden na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 zelfbewuster. Zij revancheerden zich. Het Rijke Roomse Leven was een feit en de Heilig Hartbeeldhouwers profiteerden daarvan. ►

Goddeloze marxisme

Ateliers

In Noord Brabant zagen tal van religieuze ateliers en ambachtelijke kunstenaars, ook doende met de inrichting en versiering van de vele nieuwe katholieke kerken, hun kans schoon. Met de massale productie van Heilig Hartbeelden – vele tientallen in een tijdsbestek van tien jaar (1920-1930) in alleen al Brabant – boorden zij een nieuwe markt aan. Het belangrijkste Brabantse atelier was dat van Jan Custers (1867-42) uit Eindhoven. Hij leverde minimaal dertig Heilig Hartbeelden – voornamelijk in serie geproduceerde ‘oplagebeelden’ - af die zowat allemaal in Brabantse dorpen (Budel, Schijndel, Sint Oedenrode, Gemert, Lithoyen, Waalre, Diessen, Raamsdonk, Oudenbosch, Kaatsheuvel etc.) geplaatst werden. Op het hoogtepunt van zijn loopbaan had Custers om en nabij 40 werklieden (steenhouwers, timmerlieden, meubelmakers en steenzagers) in loondienst.

1 Het atelier Custers in Eindhoven.

Enkele beelden van atelier Custers:

- 2 Nijnsel 1924
- 3 IJzeren beeld in Breugel
- 4 Schijndel 1922
- 5 Schaijk 1925

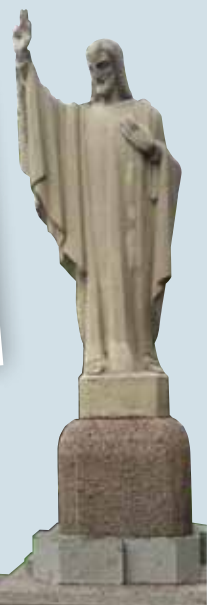
Atelier Ramakers en Zonen,
8 Den Hout 1924

Atelier Van Bokhoven-Jonkers,
6 Vlijmen 1922 en 7 Boekel 1925

Ook zijn jongere broer Fons zat bij hem in de zaak. In 1899 vestigde hij zich aan de Geldropseweg te Eindhoven (Stratum). Dat pand is tot op de dag van vandaag bewaard gebleven. Evenmin onbetuigd lieten de Bossche beeldhouwers Michiel van Bokhoven (1852-1929) en Henri Jonkers (1877-1963) zich. Zij exploiteerden samen het atelier “Van Bokhoven-Jonkers”. Rond 1930 werkten daar veertien mensen die, behalve dat ze werk deden voor de Sint Jan in Den Bosch, Heilig Hartbeelden vervaardigden voor bijvoorbeeld Boekel, Deurne, Waalwijk, Liempde, Olland, Haaren, Teteringen en Vlijmen.

Massale productie

Natuurlijk leverden de Brabantse ateliers ook aan plaatsen buiten Brabant, zoals met name Limburgse ateliers en beeldhouwers in Brabant actief waren. Voorbeelden daarvan zijn het Roermondse atelier Thissen met onder meer Heilig Hartbeelden in Gennep en Nistelrode en het atelier Ramakers en Zonen uit Geleen dat Heilig Hartbeelden leverde aan bijvoorbeeld Den Hout en Ossendrecht.

Kunstenaars

Enkele meer artistiek bevolgen beeldhouwers, die tevens veel profaan beeldhouwwerk maakten en zelden uit Brabant kwamen, pikten ook een graantje mee van de Heilig Harttrage. De meeste Heilig Hartbeelden van hun hand staan overigens buiten Brabant. We hebben het dan over kunstenaars als August Hermans (1875-1936), maker van de Heilig Hartbeelden in Tilburg en Deurne en de iets jongere Wim Harzing (1898-1978) uit Zeist die tekent voor Heilig Hartbeelden in Erp en Uden. De Vlaming Alois De Beule (1861-1935), bekend van het monumentale Heilig Hartbeeld (een beeldengroep) in Den Bosch, schiep ook Heilig Hartbeelden voor Cuijk en Eindhoven (Strijp). Niet te vergeten natuurlijk : August Falise die in precies dezelfde periode (1875-1936) leefde als Alois De Beule. Falise had veel contacten met toonaangevende katholieken en dat leverde hem tal van opdrachten op. Hij maakte, naast veel profaan werk als de standbeelden voor architect Pierre Cuypers in Roermond en het beeld van schilder Jeroen Bosch in 's-Hertogenbosch , min of meer tussen de bedrijven door en verspreid over heel Nederland, ook nog een vijftiental Heilige Hartbeelden. In Brabant te zien in Ginniken, Beek, Oss, Veghel, Reuver en Lith. Een geval apart vormde de Franse beeldhouwer (1869-1947) Jules Déchin. Hij ontwierp een mal voor een Heilig Hartbeeld dat in veel groottes, maar steeds goedkoop, gebruikt kon worden voor de vervaardiging van gietijzeren oplagebeelden. Weinig kapitaalkrachtige gemeentes en/of parochies konden zich zo toch een Heilig Hartbeeld veroorloven. Voor wat Brabant betreft hebben we het dan over onder andere Volkel, Oploo, De Mortel, Wintelre en Aarle-Rixtel.

Een mal voor oplagebeelden

Publiek Domein

Het bijzondere aan de hier besproken Heilig Hartbeelden is dat ze niet voor kerken, kloosters, scholen of woonhuizen bestemd waren, maar een plaats kregen in het publieke domein. Voor de oprichting ervan was dus de medewerking van gemeentebesturen nodig. Gelet op de grondwettelijke scheiding tussen kerk en staat lag dat principieel nog niet zo simpel. In de toen overwegend katholieke Brabantse gemeenten deed men daar echter niet moeilijk over. Sterker nog: veel gemeenten gaven de oprichters van Heilig Hartbeelden subsidie uit de gemeentekas. Dat was een welkome bijdrage, want het geld voor de beelden, heel vaak opgericht bij gelegenheid van een pastoorsjubileum, moest via loterijen, collectes e.d. bijeen gebracht worden. Herhaaldelijk ook stelden gemeentebesturen een stukje

Gemeente gaf subsidie

grond, tegen een eeuwigdurende erfpacht van nul gulden, ter beschikking waarop de beelden geplaatst konden worden. In Ginniken (1926) wilden burgemeester en wethouders, bij wijze van sponsoring, een gemeentewapen aan laten brengen op de sokkel van het Heilig Hartbeeld van August Falise. Maar dát ging de gemeenteraad te ver. ■

- 9 Atelier Wim Harzing
- 10 Wim Harzing, Uden 1947
- 11 Alois De Beule Den Bosch 1925
- 12 August Hermans Tilburg 1921
- August Falise:
- 13 Werkt aan beeld voor Sappemeer
- 14 Veghel 1924
- 15 Ginniken 1926

Spanten geplaatst op grensperron Baarle

door Harry Benschop

Twee spanten laten sinds Open Monumentendag 2017 het spoorverleden in Baarle-Grens herleven. De plaatsing van de twee spanten – de een op Nederlands grondgebied, de ander op Belgisch – was een van de activiteiten in het jubileumjaar van 150 jaar Bels Lijntje. De kosten van de spanten zijn gedragen door de gemeente Baarle-Nassau, de gemeente Ravels en de provincie Antwerpen. Daarnaast zijn er vanuit Baarle veel vrijwilligersuren ingestoken.

Ruim een eeuw geleden is op de grens van Baarle-Nassau en Weelde een enorm spoorwegcomplex aangelegd, tientallen sporen breed met een serie gebouwen waarvan het grote grensoverschrijdende station het meest indrukwekkend was.

🏠 *Op Open Monumentendag 2017 zijn de spanten in Baarle-Grens/Weelde-Station ingehuldigd.*

Felle concurrentieslag

Nu herinnert nog maar heel weinig aan dit spoorverleden. De spoorlijn zelf, van Turnhout naar Tilburg, dateert uit 1867. De lijn was in felle concurrentieslag met de eerste verbinding tussen België en Nederland, de spoorlijn van Antwerpen naar Roosendaal en Rotterdam.

Na nationalisatie van de lijn Turnhout-Tilburg in 1898 besloot de Nederlandse Staats Spoorwegen tot de aanleg van het

nieuwe grensstation. De reden? Men had hoge verwachtingen van het internationale reizigersvervoer: de reis van Amsterdam naar Brussel en Parijs was korter over het Bels Lijntje. Ook wilde men om de lijn tussen Antwerpen en Roosendaal te ontlasten, het goederenvervoer afleiden via

Turnhout-Tilburg. De stationnetjes van Baarle-dorp en Weelde-Merksplas waren niet berekend op de afhandeling ➤

van de douaneformaliteiten. Een succes is het nieuwe station nooit geworden. Al in 1934 stopte het reizigersvervoer. In steeds mindere mate werden er nog goederen vervoerd tot ook dat eindigde in 1973.

Imposant

Het stationsgebouw stond op een zogenaamd eilandperron. Aan de westkant kwamen de treinen van en naar Nederland, aan de oostkant die van en naar België. Doorgaande reizigers moesten altijd overstappen om door de douane te gaan. Het stationsgebouw had allure. Het interieur was uitgevoerd in mooi verzorgde Art-Deco stijl. Het kende wachtkamers met restauratie, een centrale vestibule waarin de landsgrens door gekleurde tegels is gemarkeerd, lange visitatiezalen en gangen en veel kantoorruimten. Het was anderhalve verdiep hoog, 180 meter lang en geheel onderkelderd. Het was toentertijd het op twee na grootste station van Nederland. En dat in een omgeving die tot de bouw één grote lege heidevlakte was, zonder enige bebouwing.

De overkapping aan de Nederlandse zijde van het grensstation. Na WO-I hadden de streekbussen hier hun halte.

De grens verdeelt het stationsgebouw in twee symmetrische delen. De Belgen huurden hun deel van de Staats Spoorwegen. Het is in 1959 gesloopt op de twee kopeinden na. Dat waren douanekantoren die nog enige jaren dienst deden. Het perron is maar liefst 370 meter lang. De perronmuren met arduinen randen zijn nog voor het grootse deel intact. Het perron was de laatste tientallen jaren helemaal overgroeid. Fietsers over het Bels Lijntje, de voormalige spoorweg is in 1990 omgebouwd tot fietspad, hadden geen idee dat ze langs het perron van het station Baarle-Nassau-Grens/Weelde-Staat reden zoals het station tijdens de exploitatie in de dienstregeling stond vermeld.

Voetpad

Voor het 150-jarig bestaan van het Bels Lijntje hebben vrijwilligers van de heemkundekringen van Baarle en Ravels het perron en de randen onder het groen vandaan gehaald. Aan de westkant is een nieuw voetpad aangelegd, de meeste bomen op

Aan de westzijde van het perron is een voetpad aangelegd. (foto's collectie Heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Hertog/Nassau)

het perron zijn omgezaagd. De waardevolle kruidenbegroeiing op het perron laten we zoals die is.

Om het spoorverleden nog wat meer in het oog te laten springen, is besloten twee spanten op te richten op het perron. Lang is gedubd waar ze precies te zetten: op de uiteinden van het perron om de lengte van het stationsgebouw met bijbehorende overkappingen te laten uitschijnen, op de plaats de kopse kanten van het voormalig stationsgebouw of dichterbij elkaar. Uiteindelijk is voor de laatste optie gekozen: aan elke zijde van de grens die scheef over het perron heen loopt, is een spant geplaatst, op ongeveer 30 meter uit elkaar. Bij de onthulling op Open Monumentendag 2017 bleek dat een schot in de roos. Niet alleen was voor iedereen duidelijk wat de spanten verbeelden, ook voor het gebruik van de ruimte ertussen kwamen spontaan ideeën op. Van de zomer vindt er bijvoorbeeld een dansvoorstelling plaats. Door de schepen van Ravels en de wethouder van Baarle-Nassau die de onthulling voor hun rekening namen, werd het al direct een nieuw monument genoemd. ➤

Constructie

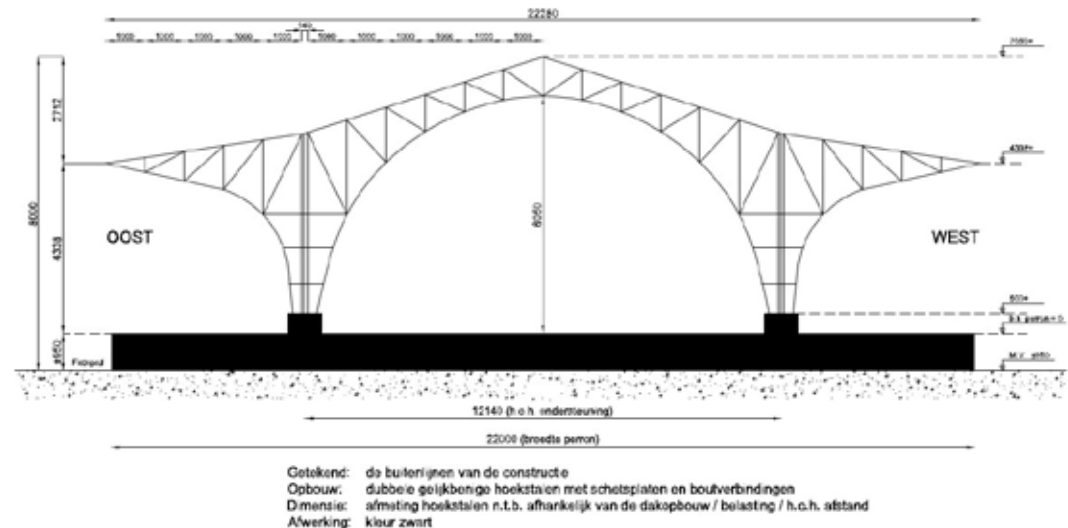
De beide spanten kennen dan ook precies dezelfde constructie als de oorspronkelijke spanten die dienden ter ondersteuning van het dak en de overkapping. Zij zijn alleen niet geklonken. Hiervoor heb je vakmensen nodig, een geschikte oven om de klinknagels te kunnen verhitten, de juiste gereedschappen en tijd, heel veel tijd. Vooral dat laatste was het probleem, ook de juiste vakmensen waren niet in de directe omgeving te vinden. Om die redenen zijn nu bouten en moeren toegepast. Esthetisch valt er niet direct een onderscheid te maken tussen een geklonken of een geboute verbinding, zodat het authentieke beeld niet verloren is gegaan.

Een vrijwilliger bij de heemkundekring van Baarle-Nassau/Hertog, bouwkundig ingenieur Frans Luijten, heeft de tekening van de spant vervaardigd, met de volledige maatvoering. De onderzijde van de spantconstructie ter plaatse van de binnenzijde van het gebouw en ook van de twee luifels over het perron (zo konden de reizigers droog in- en uitstappen, de uiteinden van de luifel lopen een klein stukje door over het spoor) heeft een gekromde vorm, geen cirkel maar eerder een parabolische kromme. Vroeger werd hiervoor een uitslag gemaakt op de grond op werkelijke grootte en door walsen en meten en nog eens walsen en meten werd de exacte contour bepaald. Nu zijn daar machines voor met speciale profielwalsen en met de huidige CAD- en CAM-systemen is de juiste maatvoering eenvoudiger te bereiken. Enkele authentieke spantjes in een overstek van de oude goederenhal (nu een horecapand) schuin tegenover het reizigersperron heeft voor Luijten als voorbeeld gediend voor het ontwerp van de spanten.

Voor de nieuwe spanten is ervoor gekozen om ze uit vier delen te maken: het perrondeel links en rechts en het uit twee delen bestaande middendeel. Deze vier delen zijn in de werkplaats afzonderlijk in elkaar gezet en voorzien van een coating. Met een vrachtauto zijn ze naar het perron gebracht. Op een vlakke ondergrond zijn ze tegen elkaar gelegd en aan elkaar gebout tot één compleet spant.

Droog in- en uitstappen

Spant weegt 2336 kilo

SCHEMA SPANT PERRON GRENS BAARLE-NASSAU / RAVELS

Weer een eeuw?

De spanten zijn geplaatst op betonnen poeren welke zijn gestort op de nog aanwezige oude kelderwanden van het voormalige stationsgebouw. Ze staan 12 meter uit elkaar. De spanten bestaan onder uit een dikke stalen plaat die met vier ankers in de beton is bevestigd. Ieder spant is op twee plaatsen getuid in twee richtingen. Op deze manier zijn de spanten stabiel bevestigd tegen windbelasting. Wie weet, met wat periodiek onderhoud, blijven ze misschien wel weer een eeuw overeind staan. Elk spant weegt 2336 kilo. Er is 236 m hoekstaal 70x70x7 in verwerkt, alleen al goed voor 1743 kg. De gehele spantconstructie wordt bij elkaar gehouden door 838 bouten en moeren!

Harry Benschop is lid van Heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Hertog/Nassau

838 bouten en moeren

Schilderende huisarts in Geertruidenberg

Tot en met 28 oktober 2018 is in museum De Roos in Geertruidenberg een wisseltentoonstelling te zien over de schilderende Geertruidenbergse huisarts Jo Jaspers (1898-1987).

Jo Jaspers werd op 4 november 1898 als zoon van een graanhandelaar geboren in Meijel. Hij studeerde medicijnen in Amsterdam en begon in zijn studieperiode te schilderen. In het Rijksmuseum in Amsterdam bestudeerde hij vooral de technieken van Van Eijck en Van Gogh. Na zijn studie vestigde hij zich voor een korte tijd als huisarts in Ursum waarna hij in 1929 naar Geertruidenberg kwam. Zijn drukke werkzaamheden als huisarts gunden hem overdag niet veel tijd om te schilderen, schilderen werd nachtwerk.

Pictura

Jo Jaspers is van verschillende kunstenaarsverenigingen lid geweest. In 1933 werd hij, evenals Jacq Stal, lid van het schildersgenootschap "Pictura" in Dordrecht. In 1934 ging hij over naar het Amsterdamse artiestengenootschap "St. Lucas",

Poster voor de expositie in De Roos.

Bredase Kunstkring

een vooruitstrevender vereniging. Van dat genootschap ontving hij in 1979, op 81-jarige leeftijd, de Thèrese Schwartz-prijs op grond van zijn verdiensten als kunstschilder. In 1938 werden zowel Jaspers als Stal uitgenodigd om lid te worden van de Bredase Kunstkring, ook de eveneens in Geertruidenberg wonende kunstschilder Jan Hubertus was lid van deze kring. Aanvankelijk schilderde Jaspers in de trant van de Haagse School waarbij de donkere tinten overheersten. Latere schilderijen, in het bijzonder die gebaseerd waren op schetsen die hij gemaakt had in Spanje en Italië, zijn lichter, kleuriger en bevatten vlugge impressionistische toetsen. Het penseel werd meer en meer vervangen door het paletmes.

Veelzijdig

Jaspers was een veelzijdig kunstenaar; hij schilderde niet alleen portretten, landschappen en straatjes met olieverf, maar kon ook vaardig met Oost-Indische inkt of potlood een tafereel opzetten en inkleuren met waterverf. Samen met Jan Hubertus en Jacq Stal heeft hij kort na de oorlog een map gemaakt met twaalf grootformaat linoleumsneden die betrekking hebben op de oorlog en de vrijheid. Exemplaren van deze map werden onder andere aangeboden aan koningin Wilhelmina, Dwight Eisenhower, Winston Churchill en andere bevrijders. In 1959 stopte Jaspers met zijn huisartsenpraktijk in Geertruidenberg en verhuisde naar Prinsenbeek, waar hem nog lange tijd gegund werd voor zijn creatieve werk. Hij overleed in 1987.

Oorlog en vrijheid

Bronnen: o.a. P.A. Scheen, *Lexicon Nederlandse Beeldende Kunstenaars (1750 - 1950)*, Den Haag, 1969 - 1970

De bewoners van toen

Viereneenhalf eeuw oud is het Sint-Paulusgasthuis in Sint-Oedenrode. Nu huizen er een museum en de VVV in. Ria van Laarhoven heeft onderzoek gedaan naar alle bewoners. Tot en met eind dit jaar is een tentoonstelling daarover te zien.

Het Sint-Paulusgasthuis bestaat sinds 1435. Al die tijd had het zijn aandeel in de verzorging van arme alleenstaande vrouwen of weduwen zonder kinderen en functioneerde het als zodanig nog tot 1971. Door allerlei sociale voorzieningen werd het gasthuis overbodig en stierf het langzaam uit. De huisjes zijn met medewerking van de gemeente en Monumentenzorg ontsloten, gerestaureerd en aangepast aan de nieuwe bestemming, te weten voor het “Museum van Brabantse Mutsen en Poffers” en voor de VVV. Achter het gasthuis ligt een besloten tuin, een klein paradijsje, waar op de achtergrond het carillon van de Sint-Martinuskerk klinkt.

Vrijwilligster Ria van Laarhoven heeft ruim anderhalf jaar onderzoek gedaan naar de voormalige bewoners. Vanaf de introductie van de Burgerlijke Stand in 1811 is er aardig wat informatie gevonden. Ook heeft ze gesprekken gevoerd met nabestaanden van bewoners, familieleden (oud)buurtbewoners. Het resultaat is tot eind 2018 in het Sint-Paulusgasthuis te zien in een kleine expositie over “de bewoners van toen”.

De tentoonstelling in het museum is tot eind dit jaar te zien tijdens de openingstijden van de VVV. Het adres is Kerkstraat 20, 5492 AH Sint-Oedenrode.

Zie ook www.mutsenmuseum.nl

» *Het Sint-Paulusgasthuis.
(foto Museum van Brabantse
Mutsen en Poffers)*

Textielverleden van Roosendaal

De Werkgroep Industrieel Verleden van Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale presenteert tot eind juni een tentoonstelling over het textielverleden van Roosendaal. De tentoonstelling is te zien in Heemhuis Mariadal (het voormalige klooster) aan de Vincentiusstraat 7 in Roosendaal.

Het de laatste tentoonstelling in Heemhuis Mariadal. De heemkundekring moet uitzien naar andere huisvesting omdat het klooster, de tuin en de omgeving van Mariadal worden herontwikkeld. De tentoonstelling komt in het rijtje van tentoonstellingen die de heemkundekring aan de Roosendaalse bevolking wil laten zien. Eerdere tentoonstellingen gingen hieraan vooraf: over de Vero/Borstelfabriek Vermunt, over de Koninklijke Grafische Kunstinrichting van Poll Suijkerbuijk, over de Tabaksindustrie en over de Bierbrouwerijen en oude cafés. Allemaal Roosendaalse onderwerpen, bedoeld om de geschiedenis van ons industrieel verleden levend te houden. het Textielverleden van de stad.

Bij de tentoonstelling hoort een speciale brochure. De tentoonstelling is geopend tot eind juni, elke dinsdagmiddag van 13.30 uur tot 16.00 uur en elke zaterdagochtend van 10.00 uur tot 12.30 uur. De toegang is gratis. ■

▲ Een onderdeel van Textielverleden van Roosendaal.
(foto Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale)

Het Sintunnis Woordenboek

Het Sintunnis Woordenboek is onlangs officieel ten doop gehouden in de ledenvergadering van de heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck uit Sint Anthonis in het Land van Cuijk.

In 2005 is een werkgroep samengesteld die dit grote werk op zich zou nemen. De groep had toen nog niet het idee dat het 12 jaar zou gaan duren. Loes Roodbeen, die voor een belangrijk deel verantwoordelijk was voor de verzameling van gezegdes, is helaas enige tijd geleden overleden. Louis van Loosbroek, Gerrit van den Berg, Martien Dekkers en Jan Tonies hebben met veel inzet gewerkt aan de voltooiing van het boek. Zij voelden de verantwoordelijkheid omdat nog maar weinigen zoveel details nog weten.

Het boek bevat een verzameling van Sintunnisse namen en allerlei gezegdes. Ook worden allerlei werkwoordvervoegingen beschreven, met name van allerlei onregelmatige werkwoorden. Natuurlijk zijn er lijsten met woorden, alfabetisch geordend, met het dialect woord en het Nederlands equivalent, maar ook andersom: eerst het Nederlandse woord en dan het dialect woord. Het Sintunnis is een Kleverlands dialect en als zodanig is het representatief voor de taal zoals die ook in heel het Land van Cuijk werd gesproken. Het boek is daarom interessant voor een veel breder publiek dan alleen de bevolking van Sint Tunnis.

De auteurs hebben veel moeite gedaan om de specifieke klanken van het dialect weer te geven in de schrijfwijze. Er is een uitgebreide beschrijving met tal van voorbeelden om de specifieke klanken en notatie uit te leggen.

**Kleverlands
dialect**

Het boek telt 293 pagina en is verlichtigd met afbeeldingen uit het verleden van Sint Anthonis, inclusief een kadasterkaart uit 1831. Het boek kost € 37,50 en kan besteld worden bij de secretaris van de heemkundevereniging Paul Eling, p.eling@donders.ru.nl ■

Dagboek van een oorlogsverzetman

door Anton van Dorp

Stichting Het Kwartier van Oisterwijk, de uitgeeforganisatie van Heemkundekring De Kleine Meijerij, heeft het boek "Wij sloegen waar wij raken konden Dagboek van een verzetman" gepresenteerd. Martien van de Weijer schreef in de periode 1943-1945 dit dagboek toen hij Brabant verbleef. Hij zat onder meer ondergedoken in Udenhout, Haaren en Oisterwijk en maakte de bevrijding van Heeswijk-Dinther aan den lijve mee. Tijdens zijn onderduikperiode deed hij actief mee in het lokale verzet. Op heel persoonlijke wijze schreef Van de Weijer dagelijks zijn belevenissen op. Hij was zelf aanwezig bij de presentatie.

Historicus Ad van den Oord voorzag de teksten van annotaties en uitleg om ze in een voor de hedendaagse lezer herkenbaarder perspectief te plaatsen. Zo krijgt de lezer op een bijzondere wijze een indruk van hoe een opgroeiende jongeman de oorlogstijd beleefde en hoe die samen met anderen door verzetsactiviteiten zijn steentje probeerde bij te dragen aan het saboteren van de Duitsers om daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan een voorspoediger bevrijding van bezet Nederland.

Arbeitseinsatz

Van de Weijer ontvluchtte als negentienjarige jongeman in 1943 zijn woonplaats Haarlem om te ontkomen aan de door de Duitse bezetter afgekondigde verplichte 'Arbeitseinsatz'. Hij zat, samen met zijn broer ondergedoken in Udenhout, Haaren en Oisterwijk en sloot zich aan bij het lokale verzet. Hij was actief betrokken bij de geslaagde overval op het gemeentehuis van Haaren (14 januari 1944), waar de bevolkingsadministratie werd gestolen: *"Na nog een tijdje gezellig gepraat te hebben, gaan we ons klaarmaken voor de overval. Broekspijpen in de kousen, lappen om de schoenen*

▲ Martien van de Weijer bladert in zijn dagboeken. (foto Oisterwijk in Beeld)

Broekspijpen
in de
schoenen

(gemaakt van de hoes van mijn goede pak), pet op, spullen bij je waaronder de handleiding van Marius en dan verdwijnen wij tweeën te voet de nacht in." Maar hij was ook bij het laten ontsporen van een Duitse trein op het traject Oisterwijk-Boxtel in de nacht van 4 september 1944.

Op enig moment werd Martien opgepakt en geïnterneerd in de Bossche gevangenis waar hij later toch weer onverwacht uit ontslagen werd.

Gejuich en gejoel

De bevrijding, de komst van de geallieerden, maakte hij voor het eerste aan den lijve mee tijdens de strijd om de bevrijding van Heeswijk-Dinther in september 1944. Op 17 september 1944 schrijft hij vanuit Heeswijk-Dinther: *"O, dag der dagen! [De start van Market Garden] De hele dag was het al druk geweest met vliegtuigen. (...) De vijfpuntige Amerikaanse sterren zijn duidelijk te zien. We lopen de straat op waar het, mede wegens de zondag, erg druk is. Alle mensen staan buiten en kijken naar de vliegtuigen. 2 uur 15: Ineens ... Een geweldig gejuich en gejoel breekt los. Hoera, hoera ... De bevrijding! De bevrijding! Talloze parachutisten hangen zeer dichtbij in de lucht. Hun parachutes zijn rood, wit, blauw, oranje en sommige groen gekleurd. Een fantastisch schouwspel. Ze moeten ongeveer ter hoogte van het kasteel Heeswijk vallen."*

Het boek is verschenen met steun uit het Boekenfonds van Brabants Heem en bevat ook foto's die door Van de Weijer zelf zijn gemaakt en die nog niet eerder werden gepubliceerd.

"Wij sloegen waar wij raken konden, dagboek van een verzetman Brabant 1943-1945" (ISBN 978-90-824154-6-9), telt 416 pagina's, formaat 17 x 24 gebonden en kost € 22,50. Het is verkrijgbaar via de boekhandel en via <http://kwartiervanoisterwijk.nl/dagboek-van-een-verzetman/> Zie ook: <https://www.youtube.com/watch?v=60pBVnQRey0>

Anton van Dorp is vice-voorzitter van heemkundekring De Kleine Meijerij en secretaris Stichting Het Kwartier van Oisterwijk

De mandenmakerij in de regio Vlijmen

Bij heemkundekring Onsenoort is van de hand van Bart Beard een boek uitgebracht over de mandenmakerij in Vlijmen en omgeving. Het is een verzameling van artikelen die in de loop der jaren over de mandenmakerij zijn gemaakt met verhalen, foto's en krantenberichten.

Op het einde van de 19e eeuw is in de regio Vlijmen de mand het middel voor opslag en transport in de hopteelt. Wanneer de hopteelt verdwijnt komt daarvoor de teelt van groenten en fruit in de plaats en daarvoor zijn ook grote hoeveelheden manden nodig. Kenmerkend voor de regio Vlijmen (Vlijmen, Haarsteeg, Nieuwkuijk, Hedikhuizen, Well en Ammerzoden) is de export naar Engeland. In hoogtijjaren is er een productie tot 1,6 miljoen manden waarvoor bijna

Opslag en transport van hop

◀ *Mandenmakers uit Vlijmen, één van de vele foto's in het boek. (foto Collectie HKK Onsenoort)*

1000 mandenmakers nodig zijn. In het begin van de 20ste eeuw wisselt door allerlei oorzaken de afzet naar Engeland, waardoor de regio steeds met werkloosheid en sociale onrust te maken heeft. Verbetering komt er in de jaren '30 wanneer veel jonge mandenmakers elders gaan werken, er afspraken komen voor minimumprijzen voor de mandenmakers en afspraken voor de minimum verkoopprijzen.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog worden de mandenmakers gedwongen voor de bezetter te werken en worden er grote hoeveelheden granaatmanden gemaakt. Na de oorlog gaat het bergafwaarts met de mandennijverheid en blijven er alleen de oudere mandenmakers over. Geleidelijk verdwijnt

ook het vlechten van manden met teenhout en in de plaats daarvoor komt het fijnere rietwerk, veelal gemaakt uit rotan. Dit rietwerk wordt een handelsproduct en grote hoeveelheden worden geïmporteerd uit Oost-Europese en Aziatische landen waardoor het ambacht en de handel uit de regio geheel verdwijnt.

1000 mandenmakers

In de jaren '80 heeft de toenmalige gemeente Vlijmen het plan voor een mandenmakermuseum en hiervoor zijn door de laatste mandemakers een aantal nieuwe manden gemaakt.

Ook hebben toen Vlijmenaren gereedschap, fotomateriaal en meer ter beschikking gesteld. Het plan is nooit gerealiseerd, sinds enige jaren is de collectie in het bezit van Heemkundekring Onsenoort. Dit jaar wordt de verzameling geëxposeerd in de heemkamer, die de heemkundekring heeft in de kasteeltoren van Mariënkroon in Nieuwkuijk.

Mandenmakersmuseum

Het boek heeft 150 kleurenpagina's op A4 formaat en het kost 24 euro, incl. verzendkosten. Het is te bestellen via bestuur@hkkonsenoort.nl.

Huizen en bewoners in fotoboek

De Historische vereniging Berlicum Middelrode (HVBM) heeft een fotoboek over de huizen en bewoners van het Woud en omgeving gemaakt. Het boek telt ruim 125 pagina's op het formaat A4, in ringband, met een zeer groot aantal zwart-wit foto's.

In december 2017 hield de HVBM een dialezing in de succesvolle serie over huizen en bewoners van straten en wegen in het buitengebied van Berlicum en Middelrode. Dia's van de huizen aan Zuid-Willemsvaart-zuid, Busselsteeg, Preutelsteeg, IJzerenpoortweg, Waterstraat, Spurkstraat en Woud, zoals ze er nu uitzien, werden afgewisseld met dia's van dezelfde huizen zoals ze er vroeger uitzagen. Ook dia's van de (vroegere) bewoners werden, voor zover beschikbaar, getoond. De historie van de huizen en die van hun (vroegere) bewoners werd daarbij beknopt verteld. Dat is nu samengevat in het fotoboek.

🏠 Omslag van het fotoboek met een ansichtkaart van Sluis II te Middelrode.

Het boek voor 18 euro te koop bij Boekhandel Mieke Wijgergangs, Mercuriusplein in Berlicum.

Erfgoedlezingen over Noord-Brabant

De stichting Lyra verzorgt, in samenwerking met Brandarispers, op locatie een aantal lezingen over de Noord-Brabantse cultuurhistorie. De zes lezingen worden gegeven door journalist Hans van den Eeden uit Heusden. De lezingen worden ondersteund met anekdotes, muziek en fraai beeldmateriaal.

Een korte beschrijving van de lezingen:

De Zuiderwaterlinie onder vuur

De Zuiderwaterlinie loopt van Grave naar Bergen op Zoom. Met een lengte van 160 kilometer verbindt het elf historische vestingsteden met elkaar. Als bescherming tegen vijandelijke invallen werden deze grote stukken land als bescherming tegen de vijand onder water gezet.

Land onder water gezet

de Brabantse IJzeren Eeuw

De ontwikkeling van de Brabantse negentiende eeuw staat bij deze lezing in het middelpunt. Met name wordt aandacht besteed aan de agrarische technologische en sociale vooruitgang van Noord-Brabant.

Keurig, kwiek en katholiek

Ondanks vragen en twijfels zit het rooms-katholieke geloof bij veel mensen in het DNA. Bij verschillende tijdsperiodes wordt in de lezing stilgestaan bij de ontwikkeling en emancipatie van rooms-katholieken en wordt binnen een maatschappelijke context geplaatst.

Ontwikkeling en emancipatie

Lodewijk Napoleon op reis door Brabant

De lezing start bij de patriottentijd, gevolgd door de Franse periode (1794-1813).

De Lodewijkkerk in Sint-Oedenrode

Tijdens deze periode werd de basis voor de huidige democratie gelegd. De spectaculaire inspectiereis, die koning Lodewijk Napoleon van 13 april tot en met 4 mei kriskras door Brabant heeft gemaakt, staat tijdens deze lezing in het middelpunt.

Heftige vrouwen: “van ons Jet tot ons Zus”

Tijdens deze lezing wordt ingegaan hoe “ons moeder” toen ze jong was en opgroeide. Met welke normen en waarden werden ze opgevoed? Maar ook: wat waren hun “voorbeeldvrouwen”? Deze lezing vertelt het verhaal van “gewone” en “heftige vrouwen” van Aletta Jacobs tot Miep van Puijenbroek.

Lodewijkkerkjes: verleden, heden en toekomst

Deze rijksmonumenten danken hun naam aan Lodewijk Napoleon. In Noord-Brabant zijn er 25 kleine protestantse kerkjes – van oost naar west - gebouwd. Tijdens de lezing worden de Lodewijkkerkjes binnen een context geplaatst.

Nadere informatie: www.brandarispers.nl en www.erfgoedbrabant.nl onder “Hans van den Eeden”.

Herinneringsbord Brabants Heem voor Kommanderij Gemert

Het herinneringsbord voor Gemert. (foto collectie heemkundekring Kommanderij Gemert)

Voorzitter Henk Hellegers van Brabants Heem heeft aan de heemkundekring Kommanderij Gemert een herinneringsbord overhandigd ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de heemkundekring. Dat gebeurde tijdens de algemene ledenvergadering.

Gemert bestond in 2016 al 75-jaar, voorzitter Hellegers verwees naar de omstandigheden die de viering van het jubileum twee jaar geleden verhinderden. Hij ging in zijn toespraak uitgebreid in op de geschiedenis van de kring, die in juli 1941 is opgericht. “Gemert zag al vroeg het belang van de heemkunde in. Een aantal personen werd op dit terrein zo actief dat de Kommanderij Gemert tot de eerste heemkundekringen van onze provincie behoort. In een tijd dat er nog geen Brabants Heem was,” aldus voorzitter Hellegers. Hij prees de kring om haar activiteiten. “Jullie zijn al meer dan 75 jaar een bijzonder actieve heemkundekring, die past in de nieuwe tijd van de 21e eeuw met een eigen wikipedia en ook een eigen webshop. Daar mag je trots op zijn en een voorbeeld zijn voor andere heemkundekringen.”

In zijn toespraak ging Hellegers in op de geschiedenis van Gemert, de connecties in de regio en de vele activiteiten van de kring. “Fijn dat jullie dit allemaal doen en ik hoop dat jullie nog heel lang door mogen gaan met al jullie activiteiten. Ik feliciteer jullie en wens jullie alle goeds toe voor de toekomst. Op naar de honderd jaar Kommanderij van Gemert.”

Insignes voor Bart van de Wiel en Jan de Haan

Twee leden van heemkundekring Onsenoort (gemeente Heusden) hebben de zilveren insigne met oorkonde van de stichting Brabants Heem ontvangen. Bart van de Wiel uit Vlijmen ontving die aan het slot van de ledenvergadering uit handen van voorzitter Adrie Verboord, Jan de Haan uit Drunen werd door het bestuur verrast tijdens een diner in Sprang-Capelle.

Bart van de Wiel

Bart van de Wiel heeft al jaren nagenoeg foutloos de leden- en financiële administratie verzorgd. Plotseling snapte Bart aan het eind van de ledenvergadering ook, waarom zijn vrouw Marijke juist deze avond niet gemist kon worden bij de uitdeeltafel van HKK publicaties. Helemaal leuk, dat ook de goede vrienden Kees van den Oord, onze vroegere vicevoorzitter en Margot binnen kwamen om aan te horen, hoeveel goeds er over Bart allemaal te vertellen was.

► Dankwoord van Bart van de Wiel met naast hem zijn echtgenote Marijke. (foto Collectie Ad Hartjes)

Marij, zijn vrouw, had de eer de speld te mogen bevestigen en in het dankwoord van de gedecoreerde zelf klonk naast de verrassing toch vooral ook trots door.

Jan de Haan

Jan de Haan werd door voorzitter Adrie Verboord van Onsenoort geroemd voor onder meer de verzameling van meer dan 300.000 bid-, gedachtenis-, devotie- en andere prentjes, verzameld in de loop van ruim 40 jaren. "Maar als Jan alleen maar bovenop zijn collectie was blijven zitten, dan had hij van ons geen onderscheiding gekregen". Mensen behulpzaam zijn, kennis van en uit zijn verzameling delen, zodat mensen verder kunnen met hun genealogisch onderzoek, dat is volgens Verboord het belang van Jan voor mensen binnen de vereniging en ver daarbuiten.

◀ Het insigne voor Jan de Haan.
(foto Collectie Ad Hartjes)

Jan is een heel betrokken lid, getuige zijn aanwezigheid bij veel activiteiten. Al vanaf het begin maakt hij ook deel uit van de werkgroep, die MGT en Plekbord verzendklaar maakt om vervolgens zijn stapel ook maar meteen in een deel van Drunen te gaan bezorgen. ■

Zilveren draaginsigne voor Bernard Ploegmakers

Bernard Ploegmakers uit De Rips heeft de zilveren draaginsigne met oorkonde ontvangen van de stichting Brabants Heem. De onderscheiding werd hem tijdens de jaarvergadering van heemkundige vereniging De Blikken Emmer namens Brabants Heem uitgereikt door Ben Vereijken.

Bernard Ploegmakers stond tien jaar geleden mede aan de wieg van de Ripse heemkundige vereniging. Ben Vereijken, lid van "De Blikken Emmer" en voorzitter van heemkundekring Bakel en Milheeze, somde in zijn toespraak de vele verdiensten van Ploegmakers op.

Gedreven

"Bernard Ploegmakers - wie in De Rips kent hem niet?" zo begon Vereijken, die Bernard Ploegmakers prees als een gedreven onderzoeker. "Hij heeft de geschiedenis van ontginningsdorp De Rips op diverse manieren in beeld gebracht."

Bernard heeft het Ripse deel van de Peel-Raamstelling aan de vergetelheid onttrokken. Zo is mede dankzij hem de ►

geschiedenis van het Koordenkanaal, een verbetering van het eerder gegraven Defensiekanaal, goed in kaart gebracht. Ook de Peelse Loop heeft hij in beeld gebracht, speciaal het deel op het Ripse grondgebied.

De gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben eveneens de warme belangstelling van Bernard. Daar hoort zeker ook bij Bernards participatie in alle werkgroepen van de gemeenten rondom De Rips met betrekking tot de vindplaatsen van de vliegtuigcrashes en het meewerken aan diverse boekwerken over dit onderwerp, inclusief het uitbrengen van een landkaart met daarop alle bekende crashes.

Nieuwsbrieven

Bernard Ploegmakers schreef vierentwintig zeer uitgebreide nieuwsbrieven voor de website van D'n Blikken Emmer. Bernard stelde verder een werkgroep samen om te komen tot de oprichting van een bosmuseum met een zeer uitgebreide informatie over ontginning van de Peel en de geschiedenis van De Rips en omgeving. Het museum wordt door veel toeristen bezocht. Verder had Bernard Ploegmakers een groot aandeel in het boek "De Geschiedenis van De Vredepeel" en was hij de kartrekker van een werkgroep die het Tractaat Van Venlo in de vorm van een reizende expositie onder de aandacht van de gemeenten rond de Peel heeft gebracht.

Bernard Ploegmakers is mede-initiatiefnemer om de Beelddatabase van de Gemeente Gemert-Bakel als het ware "heemkundekring-overschrijdend" te maken, zodat het historisch fotomateriaal van de Gemeente Gemert Bakel, HKK Bakel en Milheeze, d'n Blikken Emmer en de werkgroep De Mortel voor alle inwoners zichtbaar wordt gemaakt. ■

► Bernard Ploegmakers krijgt de onderscheiding opgespeld. (foto collectie heemkundige vereniging De Blikken Emmer)

Afscheid van Frans Abrahams

Toch een grote stap voor Frans Abrahams. Na ruim zeventien jaar nam hij in maart afscheid als voorzitter van Heemkundekring Schijndel. In zijn afscheidswoord: 'Ik heb het niet alleen gedaan. De leden en de werkgroepen deden het werk en ik hoefde het alleen in een net pakje aan te kondigen.' Misschien is dit toch iets te bescheiden voor een jarenlange tomeloze inzet.

► Otte Strouken reikte de insigne van Brabants Heem uit. (foto Heemkundekring Schijndel)

Abrahams startte in 2001 als voorzitter van de toen een beetje in slaap gesukkeld Heemkundekring. Er waren weinig leden en een zwakke financiële situatie. Vergaderen deed men in de Beemdhut en collecties waren bij leden thuis opgeslagen. In 't Spectrum kreeg de Heemkundekring een eigen plek waarin de collecties een plaats kregen. Regelmatig werden heemmanifestaties georganiseerd, b.v. over Jansen de Wit. Men begon de betekenis van de Heemkundekring in te zien als serieuze partner van de gemeente.

Samenwerking

Door het organiseren van lezingen, de Skinlelogie cursus, publicaties, speciale projecten en medewerking aan lokale media zoals de DeMooiSchijndelkrant groeide de bekendheid én het ledental. Ook de samenwerking met andere kringen zowel binnen als buiten Meierijstad intensiveerde.

Nu Abrahams binnenkort 80 wordt, vindt hij het tijd de voorzittershamer over te dragen. Vele heemkundeleden en andere belangstellenden kwamen afscheid nemen. Heemkundepluim. Nmans het bestuur van Stichting Brabants Heem reikte otte Strouken de zilveren draaginsignemet oorkonde uit. ■

Draaginsigne voor Johan Rosenbrand

Heemkundevereniging Sprang-Capelle heeft in maart afscheid genomen van Johan Rosenbrand. Hierbij werden de verdiensten van Johan over het voetlicht gebracht. Johan kreeg het zilveren draaginsigne met oorkonde van het Brabants Heem voor 20 jaar bestuurslidmaatschap en diverse andere uitvoerende taken.

Johan Rosenbrand is 20 jaar bestuurslid geweest van de Heemkundevereniging Sprang-Capelle. Hij was vice-voorzitter, lid van de programmacommissie, verantwoordelijk voor Open Monumentendag en de jaarlijkse excursies. De zilveren insigne werd uitgereikt op de Algemene ledenvergadering door Piet Pruijssers, voorzitter van de vereniging. Het is nu voor het eerst sinds 8 mei 1984 (oprichting van de vereniging) dat er geen Johan Rosenbrand meer in het bestuur zit. In 1998 volgde Johan Rosenbrand namelijk zijn vader op in het bestuur, ook een Johan Rosenbrand, die een van de wegbereiders en oprichters was van onze vereniging.

Vijf leden werden in de bloemen gezet en kregen een oorkonde van de vereniging vanwege hun 25 jarig lidmaatschap, mevrouw Kroese, mevrouw Timmermans, en de heren Dekking, Van Ierland en Van Tilborgh. ■

▲ Piet Pruijssers speldt de onderscheiding op. (foto collectie heemkundevereniging Sprang-Capelle)

Twée keer zilver in Roosendaal

Michel van der Horst en Christ van Rooij van Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale in Roosendaal zijn bij hun afscheid als bestuurslid onderscheiden met de zilveren draagsinsigne met oorkonde van de stichting Brabants Heem. De onderscheidingen werden tijdens de jaarvergadering uitgereikt door bestuurslid Otte Strouken van Brabants Heem. De twee scheidende bestuursleden hebben zich al jarenlang voor de vereniging ingezet. Zij blijven actief als lid.

▲ Michel van der Horst krijgt insigne en oorkonde uitgereikt (foto collectie Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale)

Michel van der Horst (73) werd in maart 2001 bestuurslid van de heemkundekring met als specifiek aandachtsveld het archief van de heemkundekring. Hij werd assistent-archiefbeheerder en hielp de toenmalige archivaris met het registreren en coderen van voorwerpen en documenten uit de Roosendaalse geschiedenis. Naast deze werkzaamheden maakte hij deel uit van de activiteiten-commissie, speciaal belast met het organiseren van lezingen en excursies voor de leden van de heemkundekring. Alsof het nog niet genoeg was nam hij de leiding van de heemkundige catering op zich en zocht mensen

om zich heen die hem daarbij wilden helpen om bij de publieksactiviteiten op te treden als gastheer/gastvrouw voor wat betreft de koffie en de drankjes. ▶

Christ van Rooij (72) was werkzaam in het bankwezen de accountancy.

Toen hij daarmee stopte trad hij in maart 2006 toe tot het bestuur van de heemkundekring. In de jaarvergadering van maart 2007 werd hij gekozen tot vice-voorzitter van Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale. Zijn interesse ging vooral uit naar de automatisering en hij voerde op die manier een computernetwerk voor de heemkundekring in. In zijn schaarse vrije tijd die overbleef verbond hij zich als instructeur bij de Roosendaalse SOAC, de Stichting Ouderen achter de Computer om op die manier ouderen bekend te maken met computertijdperk en alles wat daarbij hoort. Binnen de heemkundekring maakt hij deel uit van de Redactieraad van het tijdschrift van de heemkundekring en gaf en geeft hij adviezen aan de heemkundige Fotowerkgroep. ■

🏠 *Insigne en oorkonde voor Christ van Rooij. (foto collectie Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale)*

Lintjesregen

De jaarlijkse lintjesregen ter gelegenheid van de verjaardag van koning Willem-Alexander heeft is ook bij actieve leden van heemkundekringen neergedaald.

🏠 *Jacqueline van Driel-Theunissen. (foto Jacques Brouwer)*

Jacqueline van Driel-Theunissen uit Uden is onderscheiden omdat ze sinds eind jaren zeventig een groot aantal functies vervult bij clubs. Zo is ze sinds 1978 actief bij drumband- en majorettekorps De Wiebert, onder meer als voorzitter, secretaris en vrijwilliger. De Heemkundekring Uden kan alweer twaalf jaar op haar rekenen. Ze is verder actief als lector in de parochie Sint Petrus.

Voorzitter **Harrie van Vroenhoven** van erfgoedvereniging Dye van Best is benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Bij de uitreiking van het lintje werd hij geprezen om zijn inzet op diverse terreinen. Hij is initiatiefnemer van het bankje voor 100-jarigen in zijn woonplaats en voor de toponiemenbankjes. Als voorzitter en als lid van de erfgoedvereniging is hij betrokken bij veel werkgroepen en initiatieven van zijn vereniging. Harrie is daarnaast betrokken bij de groep Betrokken Bestenaren en heeft zich intensief beziggehouden met en zich gemengd in de discussie over het centrumplan in zijn dorp

🏠 *Harrie van Vroenhoven. (foto collectie erfgoedvereniging Dye van Best)*

Martien Veekens (72 jaar) uit Bergeijk is onderscheiden als Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Sinds 1995 is hij actief lid van de Heemkundekring in Rosmalen. Van begin 2002 t/m 2005 was hij hier secretaris en hierna werd hij lid van de redactieraad. Hij is ook actief voor Heemkundekring Nuland en het Brabants Heem. Vanaf 2004 zet hij zich in voor de Heemkundekring in Bergeijk. Ook hier is hij een niet te missen vrijwilliger die bijdragen levert aan het blad 'De Keersopper'. Hij is verder ook zanger in het Teutenkoor. ■

🏠 *Martien Veekens. (foto collectie heemkundekring Bergeijk)*

Agenda

do.	12 juli	Bestuursvergadering Oirschot
za.	28 jul.	Uitdag bestuur te Nieuw-Vossemeer
do./vr.	2 en 3 aug.	Brabantse Heemdagen te Sint-Oedenrode
ma.	27 aug.	Sluitingstermijn kopij De Koerier 78
do.	13 sep.	Bestuursvergadering te Oirschot
do.	18 okt.	Bestuursvergadering te Oirschot
wo.	31 okt.	Regiobijeenkomst regio 9 te Zeeland
ma.	12 nov.	Sluitingstermijn kopij De Koerier 79
di.	13 nov.	Regiobijeenkomst regio 4 te Nieuwkuijk
di.	13 nov.	Regiobijeenkomst regio 10 Helmond
do.	22 nov.	Bestuursvergadering te Oirschot
do.	29 nov.	Raad van Aangeslotenen II (thema Erfgoedtoerisme)

Jubilea

22-09-2018	Hkk. Uden	Uden	60 jaar
02-10-2018	Hkk. De Willemstad	Willemstad	40 jaar
16-10-2018	Hwg. Nuwelant	Nuland	40 jaar
17-12-2018	Hkk. Engelbrecht van Nassau	Breda	40 jaar

De volgende Koerier

De volgende Koerier van Brabants Heem verschijnt in september 2018. Hebt u kopij voor dat nummer of onderwerpen voor de agenda, stuur die dan vóór maandag 27 augustus 2018 naar: tjeuvanras@ziggo.nl of Kerkakkers 9, 5411 TN Zeeland (NBr.).

Foto's en illustraties graag minimaal 1 MB groot in JPEG-formaat, los en dus niet in een tekstbestand geplaatst. Indien van toepassing plaatsen we de teksten ook op de website van Brabants Heem, www.brabantsheem.nl en op Facebook: www.facebook.com/brabantsheem/

Brabants Heem is de ondersteunende organisatie voor 123 zelfstandige Brabantse heemkundekringen. De stichting organiseert in samenwerking met andere organisaties cursussen en studiedagen, zet netwerken op en geeft adviezen. Dat alles om de deskundigheid van de kringleden te bevorderen op alle terreinen waar dat nodig is. Verder stimuleert Brabants Heem nieuwe initiatieven en onderlinge samenwerking.

Website: www.brabantsheem.nl

Facebook: www.facebook.com/brabantsheem

Uitgave: Brabants Heem, Postbus 1203, 5200BG 's-Hertogenbosch.

Eindredactie: Tjeu van Ras

Kopij sturen naar: tjeuvanras@ziggo.nl

Foto's: Naamsvermelding bij de foto, overige merendeels uit collecties van de heemkundekringen.

Ontwerp: Peter van Gerwen,
Van Gerwen Reclame

Drukwerk: Em. De Jong

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag worden veelevoudigd of openbaar gemaakt, in welke vorm ook. Hetzij elektronisch dan wel mechanisch door fotokopieën, scans of opnamen. Tenzij met voorafgaande toestemming van de uitgever. De uitgever heeft er naar gestreefd om alle copyrights in deze uitgave te regelen. Wie meent alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen.

De Koerier wordt verzonden naar verenigingen instellingen en particulieren. Stichting Brabants Heem wordt geacht daarvoor toestemming te hebben gekregen bij de opgave. De gegevens worden zorgvuldig beheerd en niet aan derden beschikbaar gesteld of voor andere doeleinden gebruikt. Wie wil dat zijn/haar gegevens worden verwijderd kan daarvoor een bericht sturen naar: tjeuvanras@brabantsheem.nl

▼ Het Nationaal Veeteelt Museum

Bijna 20 jaar is het Nationaal Veeteelt Museum gehuisvest in Beers in het Land van Cuijk. De twee decennia zal het museum daar niet volmaken. Het pand, waar voorheen de K.I Land van Cuijk was gevestigd is verkocht, het museum heeft nog geen andere lokatie gevonden.

Het Nationaal Veeteelt Museum is het enige in heel West-Europa. Het museum vertelt het verhaal van de kunstmatige inseminatie van koeien, varkens, kippen en zelfs bijen. Niet alleen hoe het ooit begon, maar ook hoe nu in de moderne veehouderij dieren geïnsemineerd worden. Nederland vervult een hoofdrol op dit terrein in de wereld. Het museum wordt op de been gehouden door circa 40 vrijwilligers uit heel het land, die met kennis van zaken en vooral met enthousiasme de bezoekers rondleiden. Ze zijn bijna allemaal voorheen werkzaam geweest in deze sector.

Op de foto leden van de heemkundekring Zeeland op bezoek in het museum. Zij staan bij de opgezette koppen van stieren en varkens, die meer dan 1 miljoen keer sperma hebben gegeven.

Voor bezoekersinformatie: zie www.nationaalveeteeltmuseum.nl (Foto Tjeu van Ras)

